

dat in weerwil van de weinige opgewektheid tot theologische studie, die toen heerschte, in weerwil ook van sommige besluiten der Broederschap die den bloei der Kweekschool beletten. En thans? In het laatste verslag van den Hoogleraar kon hij getuigen, dat het aantal zijner studenten een hoogte had bereikt, zooals in geene 40 jaren het geval was geweest, terwijl er uitzicht bestaat op vijf nieuwe aspiranten. Een paar zijner leerlingen hebben den dienst voor een andere betrekking verlaten. Maar een drietal werd in onze twee aanzienlijkste gemeenten begeerd. Toen Prof Tiele, den 6^{den} Nov. 1893, zijne 40-jarige werkzaamheid in de Broederschap herdacht, sprak Dr. Hooykaas, wiens zoon door hem tot predikant was opgeleid en die er dus alles van weten kon, den wensch uit, als de fatale termijn daar was, die een eind aan zijn Akademisch Professoraat zal maken, dat hij dan, zoolang zijne krachten het gedoogden, de Broederschap, die zulk een termijn niet kent, zou blijven dienen.

Het was een schoone dag, die 6de November 1893, toen hem uit naam der Broederschap een bronzen beeldgroep werd geschonken, voorstellende *Het ontwaken van het genie*. Van alle kanten waren ze toegestroomd, de predikanten en bestuurders onzer gemeenten, om den man, wien allen evenzeer vereeren en liefhebben, hunne hulde te brengen. Indien het nog noodig was, dan bleek het hier, hoe hij door de gansche Broederschap gewaardeerd wordt.

Ook buiten den kring heeft het hem tot nu toe niet aan waardeering ontbroken. Reeds spoedig na zijne benoeming tot Hoogleraar schonk hem de Leidsche Hoogeschool den titel van Doctor in de theologie; niet lang geleden benoemde hem de Universiteit van Bologna tot eeredoctor in de letteren. De *Koninklijke Academie van Wetenschappen* telt hem sinds lang onder hare leden. In haar midden las hij, in 1892, dat fraaie *Levensbericht* van Abraham Kuenen, waarmee hij het schoonste gedenkteeken voor zijn edelen vriend heeft opgericht. Onder het beperkt getal leden der *Asiatic Society* te Londen werd hem, in 1896, eene eereplaats geschonken. Daarenboven versiert meer dan één ridderteeken zijne borst. Maar — wat veel meer zegt dan vorstelijke gunstbewijzen — zijne *Geschiedenis van den godsdienst* is vertaald geworden in het Engelsch, het Fransch, het Duitsch, het Italiaansch, het Zweedsch en zelfs in het Rutheensch; sommige dier vertalingen werden meer dan eens herdrukt. Duidelijker bewijs is er niet noodig, hoe hoog hij ook in het buitenland staat aangeschreven.

Dat is ook gebleken uit de herhaalde uitnoodiging, tot hem gericht, om te Edinburg de bekende *Giffordlectures* te houden, een taak, waartoe alleen de koryfeën der wetenschap worden uitverkoren. Tot tweemalen moest hij die uitnoodiging om ernstige redenen afslaan. Maar de Senaat der Universiteit liet hem niet los, en eindelijk kon hij er in 1896 aan voldoen. Met welken uitslag, ligt ieder nog versch in het geheugen. Het tiental verhandelingen, sedert uitgekomen, onderscheidt zich niet alleen door de degelijkheid van den inhoud, maar ook door de helderheid van betoog en de keurigheid van den